

Time: 2: 30 Hours

Total Marks: 75

Instructions

1. All Questions are Compulsory
2. All Questions carry equal marks
3. Figures to the right indicate marks

Q1. A) Discuss key developments in the Neo-Liberal phase of India's Foreign Policy. **15**

OR

Q1. B) Critically discuss the Non-Aligned Movement

Q2. A) Define the term Foreign Policy. Discuss the role of Parliament in Foreign policy formulation. **15**

OR

Q2. B) Discuss the role of political parties in formulation of India's Foreign Policy

Q3. A) What is the National Security Council of India? Examine the influence of Prime Minister's Office (PMO) in foreign policy-making. **15**

OR

Q3. B) Discuss India's Defence preparedness and indigenisation in 21st Century

Q4. A) Discuss India's quest for maritime security in Indian Ocean **15**

OR

Q4. B) Elaborate India's Energy Security and Maritime Security

Q. 5 Write Short Note (**Any Three**) **15**

- a) Energy Security
  - b) Role of Media in making of Foreign Policy
  - c) Power Projection
  - d) Gujral Doctrine
-

मराठी रुपांतर

वेळ - ०२ : ३० तास

गुण - ७५

सूचना

- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- ३) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

प्र. १ अ) भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील नव-उदारमतवादी टप्प्यातील विकासाच्या टप्प्यांची चर्चा करा

१५

किंवा

प्र. १ ब) अलिप्ततावादी चळवळीविषयी टीकात्मक चर्चा करा

प्र. २ अ) परराष्ट्र धोरण म्हणजे काय? परराष्ट्र धोरण-निर्धारणात कार्यकारी मंडळाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

१५

किंवा

प्र. २ ब) भारताच्या परराष्ट्र धोरणनिर्मितीत राजकीय पक्षांच्या भूमिकेची चर्चा करा

प्र. ३ अ) भारताची राष्ट्रीय सुरक्षा परिषद म्हणजे काय? भारतातील परराष्ट्र धोरण-निर्धारणामध्ये पंतप्रधान कार्यालयाचा (PMO) प्रभाव तपासा.

१५

किंवा

प्र. ३ ब) २१ व्या शतकात भारताची सैन्यसज्जता आणि स्वदेशीकरणाची चर्चा करा.

प्र. ४ अ) हिंद महासागरात भारताचा सागरी सुरक्षेचा शोध यावर सविस्तर चर्चा करा

१५

किंवा

प्र. ४ ब) भारताची उर्जासुरक्षा आणि सागरी सुरक्षा यावर सविस्तर चर्चा करा

प्र. ५ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

१५

- अ) ऊर्जा सुरक्षा
- आ) परराष्ट्र धोरणनिर्मितीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका
- इ) सत्तेचे प्रदर्शन
- ई) गुजराल धोरण